

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น สัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured questionnaire) โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้มาทำการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจตัวแปรต่าง ๆ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประกอบในการจัดทำแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (structured questionnaire) ซึ่งจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายผลของการวิจัย โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การคัดเลือกสหกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดที่จะศึกษาสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดตรัง จังหวัดตรังเป็นจังหวัดขนาดกลาง มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นครบทุกอำเภอ โดยมีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอทั้งสิ้น 10 สหกรณ์ และมีสหกรณ์ที่มีการแยกตัวออกมาอีก 4 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรวังเจริญ แยกตัวมาจากสหกรณ์การเกษตรวังวิเศษ สหกรณ์การเกษตรนาชุมเห็ด แยกตัวมาจากสหกรณ์การเกษตรนาโยง สหกรณ์การเกษตรสุโสะ และสหกรณ์การเกษตร ตชด.บ้านเจ้าพะ แยกตัวมาจาก สหกรณ์การเกษตรปะเหลียน จังหวัดตรังจึงมีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอรวมทั้งสิ้น 14 สหกรณ์ แต่อย่างไรก็ตามในแต่ละสหกรณ์มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจ การระดมทุน รวมทั้งการให้บริการแก่สมาชิกแตกต่างกันออกไป จากการศึกษาข้อมูลของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดตรังเกี่ยวกับการดำเนินงานของ สหกรณ์การเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินงานแบบครบวงจร ซึ่งประกอบด้วย ธุรกิจธนกิจ (เงินกู้และรับฝากเงิน) ธุรกิจรวมกันซื้อ ธุรกิจรวมกันขาย ธุรกิจบริการ รวมถึงกิจกรรมฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิก มีเพียงจำนวน 3 สหกรณ์เท่านั้นที่สามารถดำเนินงานแบบครบวงจรได้ คือ สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด สหกรณ์การเกษตรนาโยง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรวังวิเศษ จำกัด ส่วนอีก 11 สหกรณ์ยังไม่สามารถจะดำเนินงานแบบครบวงจรได้ (ตาราง 2) จึงแบ่งสหกรณ์การเกษตรที่จะทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยยึดเอาลักษณะการดำเนินงาน

เป็นหลัก คือ กลุ่มที่ 1 เป็นสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินงานแบบครบวงจร และกลุ่มที่ 2 เป็นสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินงานแบบไม่ครบวงจร แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างสหกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยยึดหลักเอาลักษณะการดำเนินงานและจำนวนสมาชิกที่ใกล้เคียงกันเป็นหลัก ได้สหกรณ์การเกษตรที่เป็นตัวแทนในการศึกษา 2 สหกรณ์ สหกรณ์แรก คือ สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินงานแบบครบวงจร โดยมีการดำเนินงานในทุกธุรกิจได้แก่ ธุรกิจด้านธัญกิจ ธุรกิจรวมกันซื้อ ธุรกิจรวมกันขาย ธุรกิจบริการ รวมถึงกิจกรรมฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพด้วย โดยมีจำนวนสมาชิก 2,722 คน มีทุนในการดำเนินการ 41.33 ล้านบาท ส่วนสหกรณ์ที่สอง คือ สหกรณ์การเกษตรเมืองตรัง จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินงานแบบไม่ครบวงจร คือ มีการดำเนินงานเฉพาะธุรกิจธัญกิจ ธุรกิจรวมกันซื้อ และกิจกรรมฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพเท่านั้น สำหรับสมาชิกมี 2,256 คน และมีทุนในการดำเนินการ 40.96 ล้านบาท

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเองของสมาชิกกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเองของสมาชิก ดังนั้นประชากรกลุ่มแรกที่ใช้ศึกษาคือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรซึ่งประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่าย คือ (1) เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ (2) คณะกรรมการดำเนินการฯ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิก เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารสหกรณ์แทนสมาชิก และ (3) ฝ่ายจัดการ ซึ่งได้รับการจัดจ้างขึ้นมาเพื่อนำนโยบายของสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ได้คัดเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ได้ตัวอย่างที่ใช้การศึกษาดังนี้ (1) เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรที่ทำการศึกษจำนวน 2 คน (2) ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จำนวน 2 คน (3) กรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน 2 คน (4) ผู้จัดการสหกรณ์ จำนวน 2 คน และ (5) พนักงานสหกรณ์ จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ทั้ง 5 กลุ่มๆ ละ 2 คน นั้นได้แบ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด ซึ่งมีการดำเนินงานแบบครบวงจร 5 คน และผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรเมืองตรัง จำกัด ซึ่งมีการดำเนินงานแบบไม่ครบวงจร 5 คน จึงได้

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ในการนำมาใช้ในการศึกษาทำความเข้าใจ และสรุปผลการศึกษา เพื่อจะนำข้อมูลมาใช้ประกอบในการจัดทำแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ สัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการคัดเลือกประชากรที่ใช้ในการศึกษาจาก สมาชิกสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองตรัง โดยวิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกสหกรณ์การ เกษตรตามตารางสำเร็จสำหรับหาขนาดตัวอย่างประชากรของทาโรยามาเน (Yamane,1970:580-581) ณ ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 คัดขนาดความคลาดเคลื่อน (e) เป็นร้อยละ และให้สัดส่วนของประชากร (α) เป็น 0.05

$$n = N/(1+Ne^2) \text{ เมื่อระดับความมีนัยสำคัญเป็น } 0.05 (\alpha = 0.05)$$

$$n = \text{ขนาดของตัวอย่างประชากร}$$

$$N = \text{ขนาดของประชากร}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากร}$$

เท่าที่จะยอมรับได้ หรือความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มเท่าที่จะยอมรับได้ ได้ตัวอย่างใน การศึกษาจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำนวน 96 คน และจากสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรเมืองตรัง จำนวน 95 คน รวมสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ใช้เป็นตัวอย่างในการ ศึกษาทั้งสิ้น 191 คน รายละเอียดการสุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการศึกษา

สหกรณ์การเกษตร	สมาชิกทั้งหมด	สมาชิกที่ใช้ศึกษา
สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด	2,722	96
สหกรณ์การเกษตรเมืองตรัง จำกัด	2,256	95
รวม	4,978	191

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีการเก็บข้อมูล จากการสัมภาษณ์ เครื่องมือสำคัญที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีจำนวน 2 ชุด คือ

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured questionnaire) รายละเอียดแบบสัมภาษณ์แสดงในภาคผนวก ก ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติ หน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร เนื้อหาในแบบสัมภาษณ์เป็นเรื่อง

ของการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการทั่วไปของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในแต่ละลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งการดำเนินงานในแต่ละธุรกิจและกิจกรรมของสหกรณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (structured questionnaire) รายละเอียดแบบสัมภาษณ์ แสดงในภาคผนวก ข โดยได้มาจากการสรุปผลทำความเข้าใจจากแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ใช้ในการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ได้รับการสุ่มเป็นตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 191 คน โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยด้านกายภาพและเศรษฐกิจสังคม จำนวน 33 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเป็นแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ (check list) และเป็นคำถามให้ผู้ตอบมีอิสระในการให้คำตอบ (open-ended question)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร จำนวน 30 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญของคำตอบ โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (rating scale) เป็นการวัดและตีค่าการมีส่วนร่วม แบ่งมาตราส่วนในการประเมินค่าออกเป็น 4 ระดับ คือมีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย และไม่มีส่วนร่วม ตามจำนวนครั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในรอบ 1 ปี โดยให้ผู้ตอบจัดอันดับว่ามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ได้กำหนดความถี่และให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีส่วนร่วมมาก	=	มีส่วนร่วมมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	=	4	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	=	มีส่วนร่วม 2 - 3 ครั้ง	=	3	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	=	มีส่วนร่วมเพียง 1 ครั้ง	=	2	คะแนน
ไม่มีส่วนร่วม	=	ไม่มีส่วนร่วม	=	1	คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในแต่ละลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรอาศัยเกณฑ์ตามการคำนวณช่วงคะแนนดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{4 - 1}{4} \\
 &= 0.75
 \end{aligned}$$

ค่าอันตรายภาคชั้นที่ได้นำมากำหนดขอบเขตมัธยฐานในการอ่านช่วงค่าเฉลี่ยดังนี้

ขอบเขตมัธยฐาน	3.26 - 4.00	หมายถึง	สมาชิกมีส่วนร่วมมาก
ขอบเขตมัธยฐาน	2.51 - 3.25	หมายถึง	สมาชิกมีส่วนร่วมปานกลาง
ขอบเขตมัธยฐาน	1.76 - 2.50	หมายถึง	สมาชิกมีส่วนร่วมน้อย
ขอบเขตมัธยฐาน	1.00 - 1.75	หมายถึง	สมาชิกไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์การร่วมรับประโยชน์ของสมาชิกจากการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร จำนวน 35 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญขอคำตอบ โดยใช้มาตราวัดแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (rating scale) เป็นการวัดและตีค่าการร่วมรับประโยชน์ แบ่งมาตราส่วนในการประเมินค่าออกเป็น 3 ระดับ คือ ใช่ ไม่แน่ใจ และไม่ใช้ โดยให้ผู้ตอบจัดอันดับว่าได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรที่เป็นสมาชิกอยู่หรือไม่ ได้กำหนดความถี่และให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

ใช่	=	3	คะแนน
ไม่แน่ใจ	=	2	คะแนน
ไม่ใช้	=	1	คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยการรับประโยชน์จากการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร อาศัยเกณฑ์ตามการคำนวณช่วงคะแนนดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรายภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{3 - 1}{3} \\
 &= 0.67
 \end{aligned}$$

ค่าอันตรายภาคชั้นที่ได้นำมากำหนดขอบเขตมัธยฐานในการอ่านช่วงค่าเฉลี่ยดังนี้

ขอบเขตมัธยฐาน	2.35 - 3.00	หมายถึง	สมาชิกได้รับประโยชน์
ขอบเขตมัธยฐาน	1.68 - 2.34	หมายถึง	สมาชิกไม่แน่ใจว่าได้รับประโยชน์
ขอบเขตมัธยฐาน	1.00 - 1.67	หมายถึง	สมาชิกไม่ได้รับประโยชน์

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์ปัจจัยทางจิตวิทยาด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ประกอบด้วยความคิดเห็นที่มีต่อหลักการและบทบาทการดำเนินงาน ความคิดเห็นที่มีต่อโครงสร้างการดำเนินงาน ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ในแต่ละธุรกิจและกิจกรรม รวมถึงปัจจัยทางจิตวิทยาด้านปัญหาและ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยได้แบ่งคำถามออกเป็น 2 ลักษณะ ในส่วนของความคิดเห็นเป็นคำถามแบบให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญของคำตอบ โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (rating scale) จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย ข้อความเชิงบวก (positive phrase) จำนวน 48 ข้อ และข้อความเชิงลบ (negative phrase) จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 6 และข้อ 7 แบ่งมาตราส่วนในการประเมินออกเป็น 4 ระดับ โดยให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมาก	=	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	1	คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรอาศัยเกณฑ์ตามการคำนวณช่วงคะแนน ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{4 - 1}{4} \\
 &= 0.75
 \end{aligned}$$

ค่าอันตรภาคชั้นที่ได้นำมากำหนดขอบเขตมัธยฐานในการอ่านช่วงค่าเฉลี่ยดังนี้

ข้อความเชิงบวก

ขอบเขตมัธยฐาน	3.26 - 4.00	หมายถึง	สมาชิกเห็นด้วยมาก
ขอบเขตมัธยฐาน	2.51 - 3.25	หมายถึง	สมาชิกเห็นด้วยปานกลาง
ขอบเขตมัธยฐาน	1.76 - 2.50	หมายถึง	สมาชิกเห็นด้วยน้อย
ขอบเขตมัธยฐาน	1.00 - 1.75	หมายถึง	สมาชิกไม่เห็นด้วย

ข้อความเชิงลบ

ขอบเขตมัธยฐาน	3.26 - 4.00	หมายถึง	สมาชิกไม่เห็นด้วย
ขอบเขตมัธยฐาน	2.51 - 3.25	หมายถึง	สมาชิกเห็นด้วยน้อย
ขอบเขตมัธยฐาน	1.76 - 2.50	หมายถึง	สมาชิกเห็นด้วยปานกลาง
ขอบเขตมัธยฐาน	1.00 - 1.75	หมายถึง	สมาชิกเห็นด้วยมาก

สำหรับในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบมีอิสระในการให้คำตอบและแสดงความเห็น (open-ended question) จำนวน 20 ข้อ

4. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ดำเนินการทดสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 หลังจากที่ได้ออกแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบความถูกต้องแล้วได้นำไปทดลองใช้ (pre-test) กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองตรัง รวม 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของตัวชี้วัด โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2538:129) ซึ่งมีสูตรหาความเชื่อมั่นดังนี้

$$\alpha = N/(N-1)[1 - \sum \sigma^2(y_i) / \sigma^2 X]$$

N = จำนวนของรายการ

$\sigma^2 X$ = ค่าความผันแปรทั้งหมด

$\sum \sigma^2(y_i)$ = ผลรวมของค่าของความผันแปรของแต่ละรายการ

เพื่อแสดงค่าความเชื่อมั่นของตัวชี้วัด โดยใช้คำสั่ง reliability ที่มีในโปรแกรม SPSS/PC⁺ (สมยศ พุ่มหว่า, 2539 : 303) ตัวชี้วัดที่นำมาหาความเชื่อมั่นประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตัวชี้วัด คือ (1) การมีส่วนร่วมในธุรกิจธัญพืช (2) การมีส่วนร่วมในธุรกิจรวมกันซื้อ (3) การมีส่วนร่วมในธุรกิจรวมกันขาย (4) การมีส่วนร่วมในธุรกิจบริการและ (5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพ

2) ปัจจัยทางจิตวิทยาด้านความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร แบ่งออกเป็น 7 ตัวชี้วัด คือ (1) ความคิดเห็นที่มีต่อหลักการและบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์ (2) ความคิดเห็นที่มีต่อโครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์ (3) ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานในธุรกิจธัญพืช (4) ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานในธุรกิจรวมกันซื้อ (5) ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานในธุรกิจรวมกันขาย (6) ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานในธุรกิจบริการ (7) ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานในกิจกรรมฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพ

พิจารณาความเชื่อมั่น (α) ของตัวชี้วัดแต่ละด้าน รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ค หากตัวชี้วัดใดมีค่าความเชื่อมั่นน้อย จะพิจารณาตัดบางข้อคำถามออกไป เพื่อให้ค่าความเชื่อมั่นสูงขึ้น และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อที่สังเกตเห็นว่าผู้ตอบเข้าใจยากให้มีความกระชับรัดกุม และใช้ภาษาที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน จึงมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันดังนี้

5.1 การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือข้อมูลจากผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ และพนักงานสหกรณ์ รวม 10 คน ทำการรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา และรวบรวมรายชื่อของบุคคลเหล่านี้ โดยการติดต่อประสานขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกจากสหกรณ์จังหวัดตั้งหลังจากนั้นจึงได้เดินทางไปพบและสัมภาษณ์ที่สำนักงาน

5.2 การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ คือข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตร โดยการขอรายชื่อและที่อยู่ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกที่ได้รับการสุ่มเป็นตัวอย่าง จำนวน 96 คน ส่วนสหกรณ์การเกษตรเมืองตรังได้รับความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอใช้สถานที่สำนักงานสหกรณ์การเกษตรในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน รวมสมาชิกที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างทั้งสองสหกรณ์ทั้งสิ้น 191 คน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ใช้การวิเคราะห์แบบการอธิบายเชิงหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ (functional or teleological) (อำนาจวิทย์ ชูวงศ์, 2519:40) โดยมุ่งอธิบายใน 3 ประเด็นคือ (1) การบริหารและการจัดการของสหกรณ์การเกษตรเน้นถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารและการจัดการ การเปิดรับสมาชิก สวัสดิการและผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ รวมถึงการติดต่อกับสมาชิกของสหกรณ์ (2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเรื่องการกำหนดนโยบายการดำเนินงาน การกำหนดแนวทางหรือแนวปฏิบัติงานของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ (3) การดำเนินงานในแต่ละลักษณะอันประกอบด้วย ธุรกิจธณิก ธุรกิจรวมกันซื้อ ธุรกิจรวมกันขาย ธุรกิจบริการ และกิจกรรมฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงการบริหารและการจัดการสหกรณ์ การมีส่วนร่วม ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งลักษณะการดำเนินงานในแต่ละธุรกิจและกิจกรรมของสหกรณ์การเกษตร

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์การเกษตร โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured questionnaire) มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.2.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

6.2.2 สร้างสมุดคู่มือลงรหัสพร้อมทั้งใส่รหัสข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

6.2.3 สร้างแฟ้มข้อมูลในคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (statistical package for the social sciences personal computer plus)

6.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำนวน 191 คน โดยแบ่งออกเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำนวน 96 คน และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองตรัง จำนวน 95 คน

6.2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1) ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อศึกษาความถี่และการกระจายของข้อมูลประเภทจำแนกหมวดหมู่ (nominal Scale) เช่น เพศ ระดับการศึกษา มูลเหตุในการเป็นสมาชิก ความคาดหวังในการสมัครเป็นสมาชิก รวมถึงการมีหนี้สิน การมีเงินฝาก และการประกอบอาชีพ

2) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) ใช้หาค่าเฉลี่ยของตัวแปรประเภทช่วง (interval scale) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางของข้อมูล เช่น อายุของสมาชิก ระยะทางจากบ้านถึงสหกรณ์ จำนวนเงินกู้ จำนวนเงินฝาก มูลค่าหุ้นที่ถืออยู่ในสหกรณ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงาน และรายได้สุทธิ

3) ค่าสหสัมพันธ์แบบ Pearson product moment correlation เพื่อใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกายภาพและเศรษฐกิจสังคม กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก และการร่วมรับประโยชน์ ในแต่ละลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยใช้สูตรต่อไปนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538:144)

$$r_{xy} = \frac{N\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

4) การทดสอบแบบ t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยด้านกายภาพและเศรษฐกิจสังคม กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การร่วมรับประโยชน์ และปัจจัยทางจิตวิทยาของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ระหว่างสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินงานแบบครบวงจร กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินงานแบบไม่ครบวงจร โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538:162)

$$t = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$